

॥ ८ ॥ ९ ॥ १० ॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ संवाधेसंकीर्णे ॥ १४ ॥ वैशसेविशसमवति ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ इतिउद्योगप० नैलकंठीयेभारतभाष्यदीपेष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥
भावमिति विवक्षयात्वयास्वरूपं वक्तव्यमिति च्छया प्रागेव तस्य ज्ञातत्वात् ॥ १ ॥ वेदवेदि ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ कुतस्तर्हि मां निदितवानसीत्याशंक्याह जिज्ञासंत इति देवमानुषयोर्धर्मस्य पर्यायमिति संबंधः दे

अचलेचाप्रतिष्ठेचाप्यनन्तेसर्वमातरौ ॥ यदिमेसहस्राक्रुद्धेसमेयातांशिलेइव ॥ ८ ॥ अहमेतेनिगृहीयांवाहुभ्यांसचराचरे ॥ पश्यैतदंतरंवाद्धोर्महापरिघयोरिव ॥ ९ ॥ यएतत्प्राप्यमुच्येतनतंपश्यामिपूरुषं ॥ हिमवांश्चसमुद्रश्चवजीवाबलभित्स्वयं ॥ १० ॥ मयाभिपन्नंत्रायेरन्बलमास्थायनत्रयः ॥ युद्धार्हान्क्षत्रियान्सर्वान्पांडवेष्वततायिनः ॥ ११ ॥ अधःपादतलेनैतानधिष्ठास्याभिभूतले ॥ नहित्वं नाभिजानासिममविक्रममच्युत ॥ १२ ॥ यथामयाविनिर्जित्यराजानोवशागाःकृताः ॥ अथचेन्मांनजानासिसूर्यस्येवोद्यतःप्रभां ॥ १३ ॥ विगाढेयुधिसंवाधेवेत्स्यसेमांजनार्दन ॥ परुषैराक्षिपसि किं व्रणं पूतिमिवोन्नयन् ॥ १४ ॥ यथामतिव्रीम्येतद्विद्धिमामधिकंततः ॥ द्रष्टासियुधिसंवाधेप्रवृत्तेवैशसेऽहनि ॥ १५ ॥ मयाप्रणुन्नान्मातंगान्त्रयिनःसादिनस्तथा ॥ तथानरानभिक्रुद्धंनिघ्नंतंक्षत्रियर्षभान् ॥ १६ ॥ द्रष्टामांत्वंचलोकश्चविकर्षंतंवरान्वरान् ॥ नमेसीदंतिमज्जानोनममोद्वेपतेमनः ॥ १७ ॥ सर्वलोकादभिक्रुद्धान्नभयंविद्यतेमम ॥ किंतुसौहृदमेवैतत्तृपयामधुसूदन ॥ सर्वास्तितिक्षेसंक्लेशान्मास्मनोभरतानशन् ॥ १८ ॥ इतिश्रीमहाभारतेउद्योगपर्वणिभगवद्वाचनपर्वणिभीमसेनवाक्येष्टसप्ततितमोऽध्यायः ॥ ७६ ॥ ॥ ७७ ॥ श्रीभगवानुवाच भावंजिज्ञासमानोहंप्रणयादिदमब्रुवं ॥ नचाक्षेपान्नपांडित्यान्नक्रोधान्नविवक्षया ॥ १ ॥ वेदाहंतवमाहात्म्यमुततेवेदयद्वलं ॥ उततेवेदकर्माणिनत्वांपरिभवाम्यहं ॥ २ ॥ यथाचात्मनिकल्याणंसंभावयसिपांडव ॥ सहस्रगुणमप्येतत्त्वयिसंभावयाम्यहं ॥ ३ ॥ यादृशेचकुलेजन्मसर्वराजाभिपूजिते ॥ बंधुभिश्चसुहृद्भिश्चभीमत्वमसितादृशः ॥ ४ ॥ जिज्ञासंतोहिधर्मस्यसंदिग्धस्यवृकोदर ॥ पर्यायं नाध्यवस्यंति देवमानुषयोर्जनाः ॥ ५ ॥ सएवहेतुर्भूत्वाहिपुरुषस्यार्थसिद्धिषु ॥ विनाशोपिसएवास्यसंदिग्धंकर्मपौरुषं ॥ ६ ॥ अन्यथापरिदृष्टानिकविभिर्दोषदर्शिभिः ॥ अन्यथापरिवर्ततेवेगाइवनभस्वतः ॥ ७ ॥

वधर्मस्यभाविनःपुण्यपापफलस्य पर्यायंपर्यंतं वैबद्धान्देःसकाशाजिज्ञासंतो ज्ञातुमिच्छंतोपि नाध्यवस्यंति न निश्चिन्वन्ति कदाचिद्वैबद्धान्मुक्तावपि विसंवाददर्शनात् तथामानुषधर्मस्यपुरुषकारस्यपर्यायंबलाबलनिर्णयंइतिपूर्ववत् शूरस्यापिकदाचित्क्रीबत्त्वदृष्टेरितिभावः ॥ ५ ॥ सएवधर्मएव संदिग्धंसंदिग्धफलं ॥ ६ ॥ परिदृष्टानिकर्तव्यत्वेननिश्चितानिकार्याणि ॥ ७ ॥